

5.1. Загальні тексти з мікробіології

5.1.5. ▼ ЗАСТОСУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ F_0 ДЛЯ ПРОЦЕСУ ТЕРМІЧНОЇ СТЕРИЛІЗАЦІЇ

Наведена нижче стаття має інформаційний характер.

ВСТУП

Термічну стерилізацію можна поділити на два типи: стерилізація вологим жаром із використанням насиченої пари або води, нагрітої до температури стерилізації, і стерилізація сухим жаром із використанням гарячого повітря з настільки низьким вмістом вологи, що це не чинить значної біологічної активності.

ВИЗНАЧЕННЯ

Значення D (або величина 10-кратного зниження) — це час, у хвиликах, потрібний для зменшення числа життєздатних клітин мікроорганізмів на 90 % за визначеної температури. Це значення має сенс тільки за точно визначених експериментальних умов.

Значення z — це зміна температури, у градусах за Цельсієм, яка потрібна для зміни значення D у 10 разів (значення z пов'язане зі стійкістю мікроорганізмів до зміни температури). Значення z обчислюють за рівнянням:

$$z = (T_2 - T_1) / (\log_{10} D_1 - \log_{10} D_2)$$

де:

D_1 — значення D мікроорганізму за температури T_1 ;

D_2 — значення D мікроорганізму за температури T_2 ;

T — температура.

Значення F для процесу термічної стерилізації (F_0 для стерилізації вологим жаром або F_H для стерилізації сухим жаром) — це летальність, виражена як еквівалентний час, у хвиликах, за стандартної температури, який процес забезпечує для завантаження до мікроорганізмів, що мають відповідні теоретичні значення z , наведені в Табл. 5.1.5.-1.

Загальне значення F процесу враховує такі фази циклу, як нагрів та охолодження, і може бути обчислене об'єднанням рівнів летальності з урахуванням часу за дискретними температурними інтервалами, що є вищими за мінімальні температури, зазначені в Табл. 5.1.5.-1.

Використовують такі математичні формули:

$$F_0 = D_{121} (\log_{10} N_0 - \log_{10} N)$$

$$F_H = D_{160} (\log_{10} N_0 - \log_{10} N)$$

де

D_{121} — значення D для референтних спор (5.1.2) за 121 °C;

D_{160} — значення D для референтних спор (5.1.2) за 160 °C;

N_0 — початкове число життєздатних мікроорганізмів;

N — кінцеве число життєздатних мікроорганізмів.

Для циклів стерилізації як вологим жаром, так і сухим жаром відповідне F -значення використовують для доказу того, що необхідний рівень надійності стерилізації, що менше або дорівнює 10^{-6} , постійно досягається.

Таблиця 5.1.5.-1. Параметри для стерилізації вологим жаром та сухим жаром

Стерилізація	F	Теоретичне значення z (°C)	Стандартна температура (°C)	Мінімальна температура (°C)
Вологий жар	F_0	10	121	110
Сухий жар	F_H	20	160	140